

GICCS A MŰEMLÉKVÉDELEMBEN?

ÉPÍTSÜNK VÁRAKAT!

A Műszaki Élet 8. számában egy kis cikk jelent meg „Giccs a technikában” címmel. Ebben olvastam, hogy ha nincs valódi régiség, hát gyártnak helyette hamisítványt, és megállapítja a cikk, hogy a szocialista ipar termékei között is találhatunk hazudósakat.

Ezzel kapcsolatban szeretnék rámutatni, hogy bizony, ha nem is forgalomba hozott ipartermékekkel, de építészeti téren a mi szocialista hazánk is produkál égbekiáltó giccseket.

Egyik a budai vár helyreállítása. Persze nem a barokk-kori épület restaurálására gondolok, arra vannak irodalmi adatok, hogy az milyen volt, hanem a középkori várnak a déli, a Szarvas-tér felé néző lejtőjén látjuk, hogy egyik „középkori” vártorony a másik után épül fel, holott arról, hogy ezek hogy néztek ki valójában, igen-igen kevés adat van, és a föld fölé emelkedő, most felhúzott toronyrésznek legalább 90 százaléka csak a „művész” produkciója. Mire való az ilyen, mondjuk meg magyarul: hamisítás? Felépítünk egy csomó várrészt, falat, tornyot, és a bámuló idegennel majd elhitetjük, hogy ez középkori. Nyilván ilyesmire vonatkozott Timár pénzügyminiszternek az országgyűlésen 1966 őszén, a költségvetés tárgyalásakor mondott beszédének ez a passzusa: „... és építünk — bocsánat a kifejezésért — műemlékeket.”

Egy másik égbekiáltó giccs, amit Aquincumban művelnek. Ha csak a közfürdőt vagy a Mithras-szentélyt hozták volna helyre, még meg lehetne érteni, de ott most egész utcasorokon emelik fel a lakóházak falait. Úgy látszik, hogy most egyesek ilyen módon, hamisított építkezésekkel akarnak egy második Pompeiit létesíteni. Látom, hogy az aquincumi amfiteátrumot is hasonló módon újjáépítik. Csak az hiányzik ezek után, hogy a restaurált bestiariumokban tartsanak néhány, az Állatkertből kölcsönvett orosz-

lánt és párducot, valamint, hogy e nagyszerű ötlet kiagyalói gladiátorként megküzdjenek ezekkel.

De egy kisebb dolog is felbosszantott. Tudvalevően Nagybörzsönyben van az 1400-as évek legelejéről származó ún. Bányásztemplom. (Egyébként az egyetlen hazai épület, amely az ősi bányászjelvényt, az éket és kalapácsot feltünteteti egy faragványon.) Tavaly a templom vakolatát levakarták, és kiderült, hogy — nyilván a XVIII. században — értelmetlenül befalaztak egy sor gót mérműves ablakot és helyettük négyszögletes ablakokat alakítottak ki. Az ember azt hitte, hogy az eredeti állapotnak megfelelően, úgy, ahogy azt a XIV—XV. századi építőmester (aki persze még nem nevezte magát „művésznek”) teljes mesterségbeli tudásával felépítette, fogják helyrehozni. Sajnos, nem így történt. Egy-két gót ablakot valóban az eredeti állapotnak megfelelően hoztak helyre, megmaradt azonban több szögletes ablak, amit még mindig el lehet fogadni. Sajnos azonban az egyik falban létesítettek egy, az eredetnél jóval nagyobb méretű, műgót ablakot! Vagyis a mai „művész” jobban tudja, hogy hogyan kellett volna annak a XV. századbeli építésznek a templomot építenie.

Egyébként ha már Nagybörzsönynél tartunk, itt van egy, a XII. századból származó gyönyörű kis román templom, amelynek az udvarát egy kőfal veszi körül. Ez a kőfal nyilván nem eredeti románkori, de mindenesetre régi. A kissé megbontott kőfalat tavaly helyrehozták, és ez helyes. Kár viszont, hogy a „művész” a kőfal mellé több helyen, teljesen indokolatlanul, vaskos tám-pilléreket is létesített. Mire való ez?

Úgy hiszem tehát, hogy giccs nálunk is előfordul — eléggé sajnálatos tény ez.

DR. TECHN.
VASTAGH GÁBOR